

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLII. — Wydana i rozesłana dnia 3. maja 1903.

Treść: № 97. Rozporządzenie, zawierające nowe przepisy w przedmiocie uzyskiwania doktoratu teologicznego na teologicznych wydziałach c. k. uniwersytetów we Wiedniu, Pradze, Gracu, Insbrucku, Krakowie i Lwowie, jakoteż na c. k. teologicznych wydziałach w Ołomuńcu i Salcburgu.

97.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty z dnia 8. kwietnia 1903,

zawierające nowe przepisy w przedmiocie uzyskiwania doktoratu teologicznego na teologicznych wydziałach c. k. uniwersytetów we Wiedniu, Pradze, Gracu, Insbrucku, Krakowie i Lwowie, jakoteż na c. k. teologicznych wydziałach w Ołomuńcu i Salcburgu.

Na zasadzie umocowania, otrzymanego Najwyższem postanowieniem z dnia 1. kwietnia 1903, wydaję dla wyżej wymienionych katolickich teologicznych wydziałów następujące przepisy względem uzyskiwania doktoratu teologicznego:

§. 1.

Dla uzyskania doktoratu katolickiej teologii wymagane jest przedłożenie rozprawy naukowej oraz złożenie trzech egzaminów ścisłych (rygorozów).

Egzamina te mają za zadanie stwierdzić, czy i w jakim stopniu nabyto gruntowną znajomość głównych przedmiotów, wchodzących w zakres teologii, tudzież uzdolnienie do badań naukowych.

Objęmują one zatem następujące fachowe grupy:

- a) spekulatywną i pozytywną dogmatykę z apologetyką;
- b) przedmioty z zakresu studium biblijnego;
- c) historię kościelną i prawo kościelne;
- d) teologię moralną i pastoralną.

(Poiniach.)

Przypuszczenie do tych egzaminów zależne jest od dowodu, że kandydat ukończył w sposób przepisany, jako zwyczajny słuchacz, studia teologiczne na jednym z fakultetów teologicznych, oraz że dopełnił warunków przepisanych w drugim, względnie trzecim ustępie §u 5. tego rozporządzenia.

Minister oświaty może na wniosek właściwego grona profesorów zezwolić na wyjątkowe przypuszczenie takich kandydatów, którzy nie mogą się wykazać dopełnieniem tych warunków.

Jak dotąd tak i nadal wolno wychowawcom Pazmaneum we Wiedniu zdawać ścisły egzamin ze studium biblijnego w czwartym roku nauk teologicznych; jednak przed przypuszczeniem do następnego egzaminu ścisłego winni przedłożyć przepisana rozprawę naukową.

Kandydatów, którzy ukończyli nauki teologiczne w ustawowo zorganizowanym zakładzie naukowym dyecezyjalnym lub klasztornym, można przypuszczać na uniwersytecie lub na wydziale teologicznym, po poprzednim zaimmatrykulowaniu, do egzaminów ścisłych w celu uzyskania doktoratu — jednak tylko wtedy, jeśli ich na studium teologiczne przyjęto na podstawie publicznego świadectwa dojrzałości.

Jeżeli kandydat był już immatrykulowany na jakimś wydziale teologicznym, nie potrzeba już ponownej immatrykulacji na tym wydziale, na którym zamierza zdawać egzamina ścisłe.

§. 2.

Pisana lub drukowana rozprawa obejmować ma co najmniej trzy arkusze druku a ponieważ fachowa grupa dogmatyki z apologetyką zastrzeżona jest zawsze dla egzaminu ustnego, musi rozprawa za-

wierać studjum naukowe na swobodnie obrany i przez dziekana po wysłuchaniu właściwych fachowych profesorów zatwierdzony, ewentualnie bliżej określony temat z dziedziny grup fachowych, wymienionych w §ie 1. pod *b*), *c*) i *d*).

Temat z reguły tak wybrać lub sformułować należy, by rozprawa stanowiła dowód obeznania się kandydata z całą grupą fachową, z której temat pochodzi lub przynajmniej z jednym z jej głównych przedmiotów.

§. 3.

Przedłożoną rozprawę przydziela dziekan do oceny dwom referentom a mianowicie profesorom zwyczajnym, w braku zaś takich nadzwyczajnym profesorom danego fachu. Drugim referentem może być ewentualnie zwyczajny lub nadzwyczajny profesor tego przedmiotu, do którego rozprawa treścią swą najbardziej się zbliża.

Dziekan wyznacza odpowiedni okres czasu dla oceny naukowej wartości rozprawy.

§. 4.

Powołani do oceny rozprawy profesorowie składają gronu profesorów umotywowaną opinię o niej na piśmie, grono to zaś ma orzec, czy kandydata należy do ustnych egzaminów ścisłych dopuścić lub nie.

Odrzucenie rozprawy ma ten sam skutek co reprobowanie przy ścisłym egzaminie (§§. 13 i 14).

§. 5.

Przedmiot trzech ścisłych egzaminów ustnych stanowią:

- a) spekulatywna i pozytywna dogmatyka z apologetyką;
- b) inne fachowe grupy, wyliczone w §ie 1. pod *b*), *c*) i *d*), zawsze jednak z wyłączeniem tych grup, z których temat piśmiennej rozprawy wybrano.

Aby być przypuszczonym do ścisłego egzaminu z biblijnych przedmiotów (całe studjum biblijne starego i nowego testamentu), winien kandydat wykazać, że uczęszczał z dobrym wynikiem najmniej przez jedno półrocze na wykłady semickich dyalektów, mianowicie syryjsko-chaldejskiego i arabskiego, oraz wyższej egzegezy starego i nowego testamentu.

W przypadkach na uwzględnienie zasługujących może Minister wyznań i oświaty po wysłuchaniu grona profesorów wydziału teologicznego dozwolnić na wyjątek co do uczęszczania na wyżej wymienione wykłady; w przypadku tym jednak winien kandydat na tym wydziale teologicznym, na którym

zamierza składać rygoroza, poddać się egzaminowi z dyalektów semickich, względnie z wyższej egzegezy starego i nowego testamentu.

Zarządzenia, wydane reskryptem z dnia 6. września 1895, l. ¹⁷¹_{M. W. i O.}, Dz. rozp. M. Nr. 33 a dotyczące nostryfikacji teologicznych dyplomów doktorskich, uzyskanych w papieskich uniwersytetach i kolegiach w Rzymie, pozostają i nadal w mocy z tą zmianą, że ci z ubiegających się o nostryfikację, którzy w myśl punktu 3. powyższego reskryptu poddać się mają ściślemu egzaminowi z prawa kościelnego i z historii kościelnej lub tylko z historii kościelnej, mają przed przypuszczeniem do tych rygorozów przedłożyć rozprawę naukową odpowiadającą przepisom obecnego rozporządzenia.

§. 6.

Rzeczony trzy rygoroza można składać w dowolnym porządku, wszystkie jednak muszą być składane na jednym i tym samym wydziale.

Wyjątkowo może Minister wyznań i oświaty po wysłuchaniu właściwych gron profesorów zezwolić na składanie dalszych rygorozów na innym wydziale teologicznym aniżeli na tym, na którym poprzednie złożono.

Wychowañców wyższego zakładu naukowego dla księży u św. Augustyna we Wiedniu obowiązują nadal obecne przepisy szczegółowe, według których wolno im egzamina, na innym teologicznym wydziale dla uzyskania doktoratu teologii rozpocząć, składać dalej na wiedeńskim uniwersytecie.

§. 7.

Na egzamina ściśle mają w miarę miejsca wolny przystęp wszyscy profesorowie i doktorowie teologii i kandydaci teologicznego stopnia doktorskiego a nadto może przewodniczący komisji egzaminacyjnej i innym osobom wstępu dozwolnić.

Każdy egzamin ścisły trwa dwie godziny.

§. 8.

Komisji egzaminacyjnej przewodniczy dziekan grona profesorskiego. W razie przeszkody zastępuje go prodziekan a gdy i ten funkcyi tej pełni nie może, najstarszy rangą profesor.

Komisya egzaminacyjna składa się dla każdego rygorozum prócz przewodniczącego z czterech, względnie (§. 9) z trzech członków, mianowicie z właściwych fachowych profesorów i jeszcze dwóch innych komisarzy egzaminacyjnych jako egzaminatorów. Tych ostatnich wyznaczają po myśli rozporządzenia ministryalnego z dnia 30. czerwca 1850. Dz. u. p. Nr. 319, właściwi biskupi dyecezyalni.

w których dyecezyi znajduje się uniwersytet lub wydział, z pomiędzy profesorów lub doktorów teologii po wysłuchaniu grona profesorów teologii.

W braku profesora zwyczajnego do jednego z przedmiotów egzaminu lub gdyby taki profesor z powodu przeszkód nie mógł egzaminować, przyzwać należy nadzwyczajnego profesora tego przedmiotu, w braku zaś takiego — docenta upoważnionego do zastępstwa, jeżeli jest doktorem teologii, w przeciwnym zaś razie profesora tego przedmiotu, który jest najbardziej zbliżony.

§. 9.

Przewodniczący ma zawsze prawo egzaminować, obowiązek zaś tylko wtedy, gdy jest fachowym profesorem przedmiotu egzaminacyjnego. W tym ostatnim przypadku komisja egzaminacyjna składać się ma oprócz przewodniczącego dziekana z trzech jeszcze tylko członków.

§. 10.

Jeżeli ilość przedstawicieli przedmiotów egzaminacyjnych, powołanych w §ie 8. względnie 9., nie wyczerpuje liczby egzaminatorów, natenczas uzupełnić ją należy z grona profesorów zwyczajnych.

§. 11.

Każdy członek komisji egzaminacyjnej winien być na egzaminie ścisłym obecny od początku do końca.

Głosowanie i powzięcie uchwały poprzedza narada nad wynikiem egzaminu.

Każdy członek następnie z osobna głosuje z pomocą not: *eminenter*, *bene* albo *insufficienter*. Stopień ogólny wyrazić należy odpowiednimi dodatkami.

§. 12.

Przy egzaminach ścisłych z dogmatyki i teologii moralnej postugiwać się należy zawsze językiem łacińskim, z reguły zaś także przy rygorozach z innych przedmiotów. Ostatnia norma odnosi się także do języka, w jakim naukowa rozprawa ma być napisana.

Z ważnych powodów może komisja egzaminacyjna zezwolić na wyjątki.

§. 13.

Kandydata reprobowanego przy rygorozum nie wolno dopuścić do żadnego dalszego rygorozum, tylko do powtórzenia tego samego rygorozum i to nie prędzej jak po upływie trzech miesięcy. Jeżeli przytem powtórnie zostanie reprobowany, może ponownie egzaminu raz tylko jeszcze mieć miejsce i to nie prędzej jak po upływie roku. Ponowne (trzecie) reprobowanie pociąga za sobą ten skutek, że kandydat wyłączony jest na zawsze od uzyskania

stopnia doktorskiego teologicznego na teologicznych wydziałach królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, oraz od uzyskania nostryfikacji dyplomu doktorskiego za granicą uzyskanego.

§. 14.

Taksa za ocenienie przedłożonej rozprawy wynosi 40 koron a referenci dzielą się nią w równych częściach.

Taksa za każde rygorozum wynosi 80 koron. Z tego otrzymuje przewodniczący 12 koron a każdy członek komisji 10 koron. Nadto tam, gdzie istnieje fundusz kancelaryjny, złożyć należy na rzecz jego 4 korony.

Jeżeli przewodniczący jest zarazem egzaminatorem fachowym, otrzymuje także takse na tego egzaminatora przypadającą.

Przy powtórzeniu egzaminu ścisłego opłaca się tylko połowę taksy; każdy uczestniczący członek komisji egzaminacyjnej otrzymuje z tego połowę kwot wyżej oznaczonych. Przy powtórnych egzaminach odpada należytość na fundusz kancelaryjny.

Resztę, pozostałą z wszystkich taks za egzaminy ścisłe, rozdziela się pomiędzy wszystkich zwyczajnych profesorów fakultetu.

§. 15.

Poszczególne udziały w taksach mają charakter wynagrodzenia za obecność, należą się przeto tylko za czynności rzeczywiście dokonane.

§. 16.

Po złożeniu trzeciego rygorozum z dobrym postępowaniem winien kandydat złożyć na ręce biskupa dyecezyi, we Wiedniu zaś i w Pradze na ręce kancelarza wydziału teologicznego trydencko-watykańskie wyznanie wiary i wykazać to dziekanowi grona profesorskiego.

§. 17.

Promocya odbywa się pod przewodnictwem rektora i w obecności dziekana grona profesorskiego, we Wiedniu i w Pradze także w obecności kanclerza wydziału teologicznego; dokonywa jej we formie tradycyjnie przyjętych sponzyi zwyczajny profesor (*per turnum*).

Jeżeli rektor nie należy do kościoła rzymskokatolickiego, w takim razie przewodniczy promocyi prorektor, względnie dziekan wydziału, z którego rektor wyszedł, lub ustawowy zastępca tego dziekana; funkcyonaryusze ci mają wtedy także i dyplom podpisać.

Na wydziałach teologicznych w Ołomuńcu i w Salcburgu dokonywa promocyi profesor zwyczajny (*per turnum*) pod przewodnictwem dziekana i w obecności prodziekana.

§. 18.

Taksa promocyjna wynosi na wszystkich wydziałach teologicznych 120 koron.

Z tego otrzymuje rektor 30 koron, kanclerz, dziekan i promotor po 10 koron; na teologicznych wydziałach w Ołomuńcu i Salcburgu otrzymuje dziekan 30 koron, prodziekan i promotor po 10 koron. Nadto z taksy tej wpływa do funduszu kancelaryjnego, gdzie tenże istnieje, kwota 10 koron, z której opędzać należy istniejące dotychczas na rozmaitych uniwersytetach opłaty za wygotowanie dyplomu i dotychczasowe datki dla personelu kancelaryjnego i służby.

Resztę pozostałą z wszystkich taks promocyjnych rozdziela się pomiędzy wszystkich zwyczajnych profesorów wydziału w równych częściach.

§. 19.

W tych uniwersytetach, w których dotąd były w zwyczaju uroczyste formy promocyi, zostawia się

kandydatowi do woli zamiast zwykłej zażądać tej uroczystej formy promocyi za dopełnieniem przyjętych w takim przypadku świadczeń. Taksa atoli w poprzednim paragrafie ustanowiona ma być także i w tym przypadku użyta i rozdzielona w sposób także przepisany.

§. 20.

Ten porządek egzaminów ścisłych nabywa mocy obowiązującej z początkiem roku szkolnego 1903/04.

Do kandydatów, którzy do tego czasu poddali się całkowicie lub częściowo ścisłym egzaminom według dotychczasowych przepisów, i nadal te przepisy stosować należy.

Hartel wlr.